

Literatuurlijst
Comic babes:
vrouwelijke stripauteurs en cartoonisten

December 2006

Documentatiecentrum en Archief voor Gelijke Kansen, Feminisme en Vrouwenstudies

Koningsstraat 136, 1000 Brussel

Tel. 02/209.34.10

Fax. 02/209.34.11

<http://www.rosadoc.be>
info@rosadoc.be

Woord vooraf

Eén keer per jaar wordt het Franse Angoulême tijdens het 'Festival international de la bande dessinée' omgetoverd tot een mekka voor stripfanaten. Het exuberante aanbod aan strips, de aanwezigheid van talrijke gerenommeerde auteurs en de vele tienduizenden bezoekers maken van dit festival een van de belangrijkste stripevenementen ter wereld. Dat het festival in een sterk 'jongens-onder-elkaar'-sfeertje baadt, mag geen toeval heten, want in de 9e kunst maken mannen nog steeds het mooie weer. Vrouwelijke stripauteurs en cartoonisten zijn in het vak in de minderheid, en ook de vrouwelijke lezers geven forfait als het om strips gaat. Vrouwen kiezen voor andere literatuur, en knappen vaak ook af op de clichés waarmee hun seksegenoten in het genre worden afgebeeld. Het is zoeken naar strips waarin vrouwen realistisch worden geportretteerd of waarin ze een actievare rol spelen.

Even leek het er op dat vrouwelijke tekenaars in opmars waren. Het was tijdens de hoogdagen van de tweede feministische golf, toen feministische uitgeverijen een forum gaven aan vrouwelijk tekentalent om een humoristische voetnoot te plaatsen bij de emancipatiestrijd. In de Verenigde Staten was er zelfs sprake van een ware undergroundbeweging van feministische striptekenaars. Cartoons en strips uit die tijd waren niet zelden een getekende variant van de feministische leuze 'Het persoonlijke is politiek'. Dat vrouwelijke tekenaars persoonlijker en autobiografischer zouden werken dan hun mannelijke collega's, wordt trouwens nog steeds algemeen aangenomen. In pakweg de strips van Robert Crumb of Art Spiegelman, om maar enkele 'groten' te noemen, spelen het eigen leven en de familiegeschiedenis van de auteurs nochtans een even grote rol.

Een wezenlijk verschil is er doorgaans wél in de manier waarop vrouwelijke en mannelijke auteurs hun vrouwelijke personages afbeelden. Vrouwelijke karikaturen en clichés vinden we vooral bij mannelijke auteurs. Wanneer vrouwen de pen aan de tekentafel scherpen, levert dit doorgaans meer levensechte portretten van vrouwen op, inclusief hun kleine en grote gebreken.

De onderstaande lijst bevat een selectie van publicaties van vrouwelijke stripauteurs en cartoonisten (én van een enkele man). Ze werd samengesteld op basis van de RoSa-collectie. De strips en cartoons hebben met elkaar gemeen dat ze een min of meer feministisch karakter hebben of dat ze minstens reflecteren over of reageren op stereotiepe uitbeeldingen van meisjes en vrouwen. Strips en cartoons uit de periode van de tweede feministische golf zijn hierin dan ook sterk vertegenwoordigd.

Merk op dat bij elk boek een nummer (= vindplaats in de RoSa-bibliotheek) en trefwoorden vermeld staan. Die kunnen gebruikt worden om de bibliotheekcatalogus op www.rosadoc.be te doorzoeken. De meest aangewezen zoektermen zijn: stripauteurs, strips, strip (als vormaanduiding) en cartoonisten, cartoons en cartoon (als vormaanduiding).

Samenstelling

Caroline Claeys

INDIVIDUELE STRIPALBUMS

Beauprez Vero

Pottenkijken

Antwerpen: Boekhandel 't Verschil, 2007

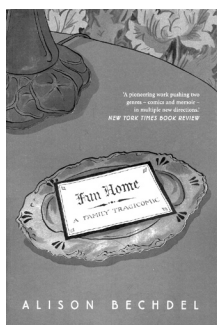
De Belgische Vero Beauprez publiceerde haar eerste strip 'Billy sings the blues' in 1988. Sinds 1996 is ze fulltime aan de slag als tekenares. Ze tekende onder andere voor De Morgen, Gynaika, Clickx Magazine en de Holebifederatie. 'Pottenkijken' is haar eerste soloalbum met bandstrips en cartoons die eerder gepubliceerd werden in het Vlaamse holebimagazine Zizo.

HOLEBI'S/ LESBISCHE VROUWEN/ CARTOON/ STRIP
(NOG NIET IN COLLECTIE)

Bechdel Alison

Fun home: a family tragicomic

London: Jonathan Cape, 2006. - 232p.: ill.
ISBN 978-0-224-08051-4

De Amerikaanse Alison Bechdel kennen we vooral van de reeks strips 'Dykes to watch out for'. Al meer dan twintig jaar volgt ze daarin het dagelijkse leven en de lotgevallen van een groep lesbische vrouwen. In 'Fun home' vertelt Bechdel in de vorm van een graphic novel haar eigen tragikomische levensverhaal, vanaf haar kindertijd tot aan haar coming-out tijdens haar adolescentie. Vooral de complexe relatie tussen Bechdel en haar vader staat centraal in deze familiegeschiedenis. Van het boek is een Nederlandse vertaling aangekondigd in 2007 bij Uitgeverij Xtra.

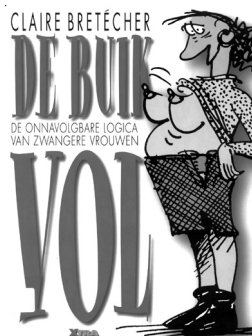
HOLEBI'S/ LESBISCHE VROUWEN/ FAMILIERELATIES/ LEVENSGESCHIEDENISSEN/
EGODOCUMENT/ STRIP
Q/0135

Bretécher Claire

De buik vol

Amsterdam: XTRA, 2005. - 71 p.: ill.
Oorspr. titel: Les mères
ISBN 90-77766-02-2

De Franse stripauteur Claire Bretécher raakte in de jaren zeventig bij ons vooral bekend met 'De gefrustreerden'. In deze reeks, die wekelijks verscheen in het linkse blad Le Nouvel Observateur, portretteert zij op genadeloze wijze het conformisme van de zogenaamde anti-conformisten. Linkse salonintellectuelen, snobs,

seksisten én feministen vormen de favoriete doelwitten van haar spot. 'De buik vol' is een heruitgave van een album dat ruim twintig jaar geleden werd uitgegeven onder de titel 'De moeders' bij Uitgeverij Espee. De oorspronkelijke titel ('Les mères') dateert van 1982. Het thema van de 'zwangere vrouwen en hun onnavolgbare logica' is echter tijdloos.

ZWANGERSCHAP/ RELATIES/ STRIP
Q/0109

Eisenstein Bernice

Ik was een kind van Holocaust-overlevers

[S.I.]: De Bezige Bij, 2006. - 187p.: ill.
Oorspr. tit.: I was a child of Holocaust survivors
ISBN 90-234-2071-3

De ouders van Bernice Eisenstein leerden elkaar kennen in het concentratiekamp van Auschwitz, tegen het einde van de Tweede Wereldoorlog. Kort na de bevrijding trouwden ze met elkaar en emigreerden naar Canada. In dit boek verweeft de auteur de belevenissen van haar ouders als overlevenden van de Holocaust met haar eigen ervaringen als kind van de 'tweede generatie' en met haar herinneringen aan het joodse familieleven in Toronto van vlak na de oorlog. Haar verhaal illustreert ze met tekeningen en strips. Het boek wordt vergeleken met Maus, de wereldberoemde strip van Art Spiegelman.

TWEDE WERELDOORLOG/ ANTISEMITISME/ SLACHTOFFERS/ FAMILIERELATIES/
OUDERS-KINDRELATIE/ LEVENSGESCHIEDENISSEN/ STRIP
S/0488

Fleming Jacky

Demented

London: Bloomsbury Publishing, 2006. - 128p.: ill.
ISBN 0-7475-8151-7

Jacky Fleming is een gerenommeerde Britse cartooniste met een lange staat van dienst. Zij publiceerde onder meer in The Guardian. Haar werk is feministisch geïnspireerd. In 'Demented' volgen we de hilarische belevenissen van een vrouw die tot haar ontzetting vaststelt dat ze er niet alleen 'middle-aged' uitziet, maar het ook nog is! Wat volgt is een crisis met gevoelens van onzekerheid over haar uiterlijk en haar relaties en een algemeen gevoel van afgeschreven zijn.

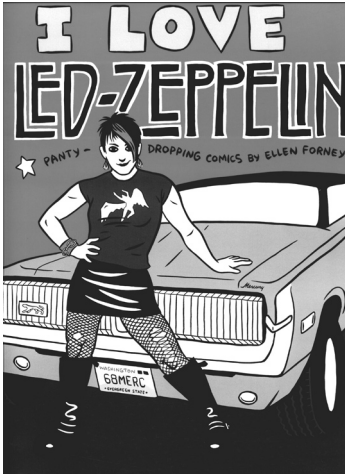
MIDDENLEEFTIJD/ MENOPAUIZE/ CARTOON/ BUNDEL
Q/0133

Forney Ellen; Alexie Sherman (introd.)

I love Led Zeppelin: panty-dropping comics by Ellen Forney

Seattle: Fantagraphics Books, 2006. - 110p.: ill.
ISBN 1-56097-730-2

'I love Led Zeppelin' is een bundeling van eerder gepubliceerd werk van de Amerikaanse Ellen Forney. Haar tekeningen en strips zijn tegelijk provocerend en hilarisch, en hebben vaak een feministisch of lesbisch thema. Ze worden niet zelden bevolkt door 'freaks' die er soms wat bizarre activiteiten op nahouden. In de bundel maken we onder meer kennis met de dominatrix 'Mary the blacksmith' die

bedreven de kettingzaag hanteert, of met de 86-jarige Maryeta Evans, de oudste winnares ooit van een wedstrijd rolstoeltapdansen, of met de bewoners van een vrouwengevangenis die zich vermeien in een rondje modderworstelen. Ellen Forney publiceerde onder meer in het Amerikaanse BUST Magazine, het glossy en wat stoute lifestyleblad voor jonge vrouwen van de derde feministische golf.

STRIP/ BUNDEL
Q/0134

Geltner Gail; Hutcheon Linda (introd.)

What you see: drawings by Gail Geltner

Toronto: Second Story Press, 1992. - 181p.: ill.
ISBN 0-929005-29-5

Wat betekent het om vrouw te zijn in een mannenwereld? Hoe dringt de macht van het patriarchaat door in het dagelijkse leven? Met cartoons rond deze thema's geeft de Canadese Gail Gertner sinds het begin van de jaren zeventig een krachtige grafische ondersteuning aan de vrouwenbeweging. Haar tekeningen vormen een perfecte illustratie van het feministische statement 'het persoonlijke is politiek'. Zij illustreerde onder meer publicaties van de feministische Canadese uitgeverij The Women's Press en leverde de covers voor tal van boeken van feministische auteurs. 'What you see' geeft een representatief overzicht van haar grafisch werk uit de periode 1973-1991.

CARTOON/ CARTOONISTEN/ CANADA
Q/0047

Gregory Roberta; Robbins Trina (introd.)

Life's a bitch

Seattle: Fantagraphics Books, 2005. - 271p.: ill.
ISBN 15607656-X

Omnibus van de ongeëvenaarde 'Bitchy Bitch stories', met het 'foute' strippersonage Bitchy Bitch in de hoofdrol. Bitchy Bitch is overassertief, zelfs agressief. In het leven verwacht ze altijd het ergste, en dat is wat ze meestal ook krijgt. Via dit tegendraadse personage ventileert Gregory haar ongezouten mening over de meest diverse controversiële onderwerpen. Van Bitchy Bitch bestaat ook een lesbische versie, Bitchy Butch of 'the world's angriest dyke'. Mannen, heterovrouwen, lipsticklesbo's...niemand is veilig voor het verbale vuurwerk van deze agressieve lesbo.

STRIP/ BUNDEL
Q/0129

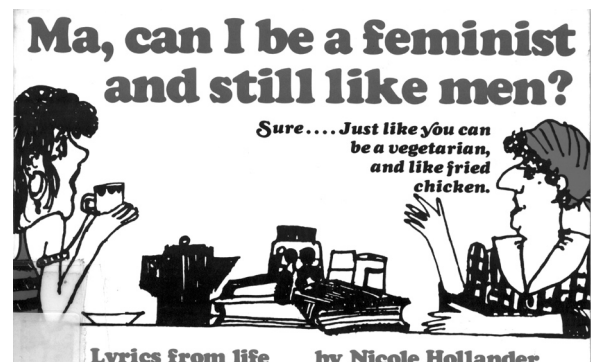
Hollander Nicole

Ma, can I be a feminist and still like men?: lyrics from life

New York: St. Martin's Press, 1980. - ill.
ISBN 0-312-03611-6

Nicole Hollander is de maker van de populaire reeks 'Sylvia'-strips. Haar tekeningen, die vaak feministisch van toon zijn, verschenen in meer dan 80 kranten en weekbladen over de Verenigde Staten. Wie niet van katten(humor) houdt, laat de strips best links liggen, want deze superieure viervoeters zijn prominent aanwezig in Sylvia's huishouden. Ondanks hun imago van onverschilligheid en onverstoortbaarheid, fungeren ze als klankbord voor de talloze frustraties en oprispingen van Sylvia.

HUMOR/ FEMINISTISCH/ STRIP
Q/0016

ILAH

De doos van Cordelia

Leuven: Uitgeverij Oogachtend; ILAH, 2006. - 4dln.

De Belgische Inge Heremans alias ILAH is de tekenaar van de strip Cordelia, vanaf 1996 als krantenstrip in De Morgen gepubliceerd en in 2001 voor het eerst in een album gebundeld. Cordelia bevat de 'tranches de vie' van een jonge vrouw die wat onhandig in het leven staat. Ze weet bijvoorbeeld net op de verkeerde momenten de verkeerde dingen te zeggen, en een aangenaam moment in een handomdraai om zeep te helpen. Het gaat om schetsjes van dagelijkse, zeer herkenbare situaties, die het meer van sfeerschepping dan van humor moeten hebben. De Cordeliastrips werden nu gebundeld in een boekcassette met de titel 'De doos van Cordelia'. Daarin zijn de eerste vier boekjes van Cordelia opgenomen: Cordelia (2001), Het vieste van Cordelia (2001), Cordelia kan ze kussen (2002) en Cordelia oraal (2003).

STRIP

Q/0121 - Q/0122 - Q/0123 - Q/0124

Laan Farida

Olga geeft het startschot

Haarlem: Uitgeverij Bee Dee, 2005. - ill.
ISBN 90-77331-25-5

In een bedrieglijk eenvoudige stijl gaan de cartoons van de Nederlandse Farida Laan er keihard tegenaan. Het personage Olga is een dominante, vileine en zelfs sadistische vrouw die niets of niemand ontziet en voor wie geen heilige huisjes bestaan.

Haar cynisme en haar psychische wreedheid kennen geen grenzen. In 'Olga geeft het startschot' zijn de leukste Olga-cartoons van de afgelopen jaren gebundeld. Ze verschenen eerder onder meer in het feministische cultuurtijdschrift Lover.

CARTOON/ BUNDEL

Q/0136

Maitena

Typisch vrouwen

Amsterdam: Sirene, 2003. - 152p.
ISBN 90-5831-415-4

De Argentijnse Maitena Burundarena, kortweg Maitena, tekent al vanaf haar zeventiende, en doet dit inmiddels al vijftig jaar. Ze raakte bekend via haar dagelijkse cartoon in de krant La Nación, en tekent ondertussen in tijdschriften en kranten over de hele wereld. In 'Typisch vrouwen' houdt Maitena ons een lachspiegel van het dagelijkse leven voor. Niet zonder enige zelfspot portretteert ze op een herkenbare manier de zwakheden, frustraties, angsten en onhebbelijkheden van vrouwen.

VROUWBEELDEN/ CARTOON/ BUNDEL

Q/100

Munnik Len

Hoezo scheef verdeeld?

Amsterdam: Weekbladpers B.V.: Opzij, 1984. - 64 p.: ill.

Len Munnik is de vaste tekenaar bij het Nederlandse feministische maandblad Opzij, én Len Munnik is een man. Nu al enkele decennia tekent hij elke maand op de achterkant van Opzij een strip die voor vrouwen zo herkenbaar is dat het wel lijkt alsof hij door een vrouw is gemaakt. Relatieperikelen, besognes in het gezin, op het werk of in bed, Munnik slaagt er telkens in om de zaken vanuit een vrouwelijke invalshoek te benaderen. Een aantal van de reeds in Opzij verschenen tekeningen werden hier gebundeld. In het maandblad Opzij tekenen natuurlijk ook vrouwen waaronder bijvoorbeeld Gerrie Hondius ('Ansje Tweedehansje'). Samen met Barbara Stok (Barbaraal tot op het bot, Nijgh & Van Ditmar, 2003) en Maaïke Hartjes (Hartjes, deel 1 en 2, uitgeverij Oog&Blik, 2004) wordt zij tot de belangrijkste vertegenwoordigers van de Nederlandse autobiografische vrouwenstrips gerekend.

CARTOON/ FEMINISTISCH/ BUNDELQ/0032

Nesbitt Jo

The modern ladies' compendium

Londen: Virago Press, 1986. - ill. ISBN 0-86068-694-9

Net als de Amerikaanse Nicole Hollander werd de Engelse cartooniste Jo Nesbitt in de jaren tachtig, tijdens de hoogdagen van de tweede feministische golf, 'ontdekt' door feministische uitgeverijen zoals Virago Press (GB) en Sara (NL). Ook hier wordt de vrouwelijke identiteit door een humoristische zeef gespoeld. En heeft iemand zich al eens afgevraagd waarom katten zo prominent aanwezig zijn in het werk van vrouwelijke cartoonisten?

CARTOON/ FEMINISTISCH/ BUNDEL

Q/0028

Penfold Rosalind

Drakenslippers

Houten: Van Holkema & Warendorf, 2006. - 257 p.: ill.
Oorspr. tit.: Dragonslippers
ISBN 90-269-8532-0

Rosalind Penfold leefde tien jaar in een situatie van huiselijk geweld. Ze gebruikte een beeldverhaal als dagboek om de ervaringen met haar gewelddadige man van zich af te schrijven. In 'Drakenslippers' zijn de destructieve patronen van een relatie te herkennen die uiteindelijk uitgroeien tot verbaal, emotioneel, lichamelijk en seksueel geweld.

HUISELIJK GEWELD/ EGODOCUMENT/ STRIP
Q/0120

Satrapi Marjane

Persepolis

Amsterdam: Atlas, 2002-2004. - 4dl.

Persepolis is een typisch voorbeeld van de zogenaamde graphic novel of grafische roman. De in 1969 geboren Iraanse Marjane Satrapi vertelt in deze autobiografische strip het verhaal van haar eigen leven in een misogyne en door politieke onlusten geteisterde omgeving. Ze groeide op na de islamitische revolutie in Iran, week uit naar Parijs om te studeren, en keerde vervolgens terug naar haar vaderland. Van de strip verschenen inmiddels vier delen, waarmee Satrapi wereldwijd haar talent bevestigde.

LEVENSGESCHIEDENISSEN/ EGODOCUMENT/ IRAN/ STRIP
Q/0087 - Q/0093 - Q/0099 - Q/0106

Satrapi Marjane

Embroideries

London: Jonathan Cape, 2005. - ill.
ISBN 0-224-07608-6

Hoe kun je je kersverse echtgenoot tijdens de huwelijksnacht wijsmaken dat je nog maagd bent? Hoe ontsnap je aan een gearrangeerd huwelijk? In 'Embroideries', de nieuwe strip van Marjane Satrapi, luchten negen Iraanse vrouwen hun hart over relaties, liefde, huwelijk en seks. Ze vertellen elkaar hilarische anekdotes over de eigenaardigheden van mannen en wisselen allerlei weetjes en tips uit om ermee om te gaan. De strip verscheen oorspronkelijk in het Frans ('Broderies', L'Association, 2003) en werd recent ook vertaald in het Nederlands (Kruissteekjes, Uitgeverij Atlas, 2006).

MAN-VROUWRELATIES/ SEKSUALITEIT/ HUWELIJK/ IRAN/ STRIP
Q/0128

Senoeni

Mijntje uit de kast

[S.l.]: Senoeni Comics Productions, 2005. - 31 p.: ill.

Senoeni is het pseudoniem van Margreet de Heer. Sinds 2004 tekent zij de strip *Mijntje* voor *Zij aan Zij*, het Nederlandse magazine voor lesbische en biseksuele vrouwen. In deze stripbundel volgen we de ups en downs van *Mijntjes* coming out als lesbo.

HOLEBI'S/ LESBISCHE VROUWEN/ STRIP
Q/0112

embroideries

marjane satrapi
author of *persepolis*

Atkinson Diane

Funny girls: cartooning for equality

London: Penguin Books, 1997. - 105p.: ill.
ISBN 0-14-026699-2

Catalogus bij de tentoonstelling 'Funny girls: cartooning for equality', die in 1997 door de Engelse Fawcett Society werd georganiseerd. Via een historisch overzicht van cartoons rond de thema's politiek, werk en zorg bracht de tentoonstelling 130 jaar Britse emancipatiestrijd in beeld. Tegelijk toonde ze aan op welke manier de vrouwenstrijd voor gelijke rechten door de jaren heen in de populaire pers aan bod kwam.

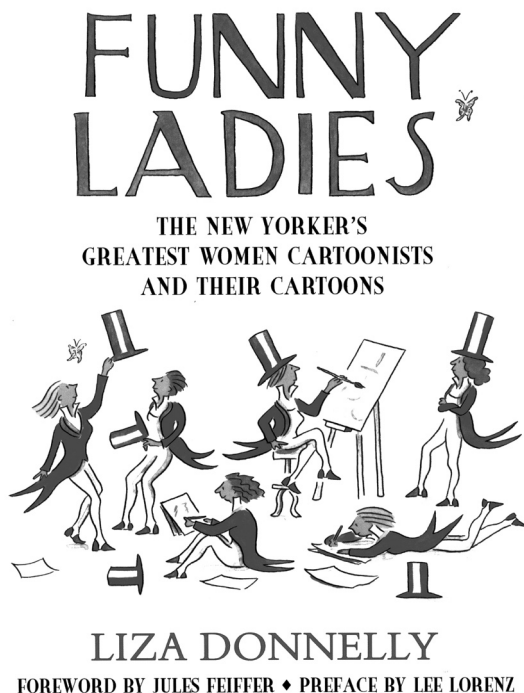
EMANCIPATIE/ GELIJKE KANSEN/ HISTORISCH/ SUFFRAGETTES/ GROOT-BRITANNIE/ CARTOONS/ TENTOONSTELLINGSCATALOGUS
Q/0065

Donnelly Liza

Funny ladies:
the New Yorker's greatest women cartoonists
and their cartoons

Amherst: Prometheus Books, 2005. - 217p.: ill.
ISBN 1-59102-344-0

Toen Liza Donnelly in 1983 voor de New Yorker begon te werken, was ze een van de enige drie vrouwelijke cartoonisten die toen in het blad tekenden. Voor de samenstelling van dit boek dook ze in de archieven van de New Yorker en interviewde ze haar huidige collega's. Op die manier traceerde ze de bijdragen van vrouwelijke cartoonisten aan de New Yorker vanaf de jaren twintig van de vorige eeuw tot vandaag. De cartoons tonen, naast een evolutie in stijl, ook aan hoe de persoonlijke besognes en maatschappelijke thema's die vrouwen bezighielden geëvolueerd zijn en hoe de afbeelding van vrouwen door vrouwen is veranderd.

TIJDSCHRIFTEN/ CARTOONS/ CARTOONISTEN/ VERENIGDE STATEN/ 20E EEUW
Q/0126

Kaufman Gloria (ed.)

In stitches: a patchwork of feminist humor and satire

Bloomington; Indianapolis: Indiana University Press, 1991. - 180 p.: ill.
ISBN 0-253-20641-3

Als vrouwen al weinig gevoel voor humor hebben dan moeten feministen wel helemaal van enige humor verstoken zijn. In deze bundel wordt met dit vooroordeel afgerekend. De kortverhalen, boekfragmenten, strips en cartoons die erin zijn opgenomen zijn feministisch én humoristisch. In de inleiding zet Gloria Kaufman uiteen wat feministische humor specifiek kenmerkt en wat het belang ervan is.

CARTOON/ CARTOONISTEN/ FEMINISTISCH/ HUMOR/ VERENIGDE STATEN
Q/0049

Porter Cathy (e.a.)

Sourcream 2

London: Sheba Feminist Publishers, 1981. - 95p.: ill.
ISBN 0-907179-10-X

De tweede feministische golf bevocht de emancipatie van de vrouw met zeer veel humor, getuige de vele vrouwelijke cartoonisten die toen op de voorgrond traden. In deze bundel - de tweede in de reeks Sourcream - laten feministische cartoonisten van de tweede golf zich van hun beste zijde zien. Vooral de stereotiepe rolpatronen en het seksistische gedrag van mannen moeten het hier ontgelden. Enkele cartoons verschenen eerder in de Britse feministische tijdschriften 'Spare Rib' en 'Feminist Art News'.

FEMINISME/ CARTOON/ HUMOR
Q/0018

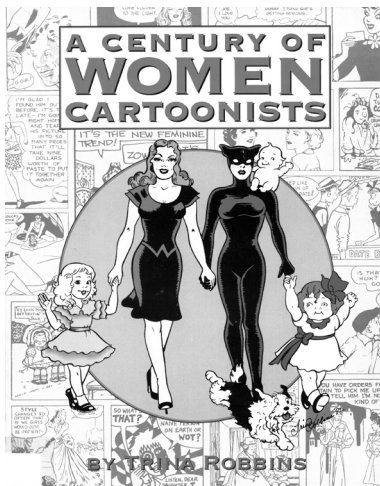
Robbins Trina

A century of women cartoonists

Northampton: Kitchen Sink Press, 1993. - 180p.: ill.
ISBN 0-87816-200-3

Dit boek brengt de bijdrage van vrouwen aan de Amerikaanse cartoonkunst in beeld. Ook al gaat het hier om een genre dat van oudsher door mannen werd gedomineerd, toch blijkt uit dit overzicht dat vrouwelijke tekenaressen in de Verenigde Staten kunnen terugrijpen op een sterke traditie van zeker honderd jaar. In de twee laatste hoofdstukken 'Chicks' en 'Women, womyn, wimmin' zien we dat er vanaf de jaren zeventig bovendien een sterke feministische underground-beweging actief was in de wereld van cartoons en strips. De oprichting in 1972 van The Wimmen's Comix Collective, waarvan ook auteur Trina Robbins deel uitmaakte, speelde hierin een belangrijke rol.

CARTOONS/ CARTOONISTEN/ VERENIGDE STATEN/ 20^e EEUW
Q/0048

Robbins Trina

The great women cartoonists

New York: Watson-Guption Publications, 2001. - 150p.: ill.
ISBN 0-8230-2170-X

Herwerkte, geactualiseerde uitgave van 'A century of women cartoonists' uit 1993 (zie hierboven), met daarin toevoeging van gegevens over nieuwe publicaties uit de periode 1993-2000. Voor deze nieuwe uitgave werden bovendien andere (en ditmaal gekleurde) illustraties gekozen dan die uit 1991. Ook toegevoegd in deze uitgave is een alfabetische lijst van 'Women doing comics' met een verwijzing naar hun belangrijkste publicaties.

CARTOONS/ CARTOONISTEN/ VERENIGDE STATEN/ 20^e EEUW
GIV2A/0407

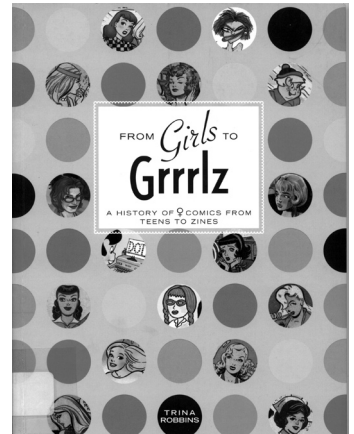

Robbins Trina

From girls to grrrlz: a history of women's comics from teens to zines

San Francisco: Chronicle Books, 1999. - 142 p.: ill. ISBN 0-8118-2199-4

Historisch overzicht van Amerikaanse komische strips voor meisjes, uitgegeven in de periode 1941-1997. De vrouwelijke personages in deze strips gaan van sexy pin-ups en 'domme blondjes', over keurige dames en carrièrevrouwen tot strijd-bare feministen en 'grrrlz'. De evolutie van de strips geeft meteen ook een beeld van de veranderingen in de maatschappij en vooral van het veranderende beeld van meisjes en vrouwen.

STRIPS/ STRIPAUTEURS/ VROUWBEELDEN/ MEISJES/ MEISJESCULTUUR/
VERENIGDE STATEN/ 20e EEUW
GIV2M/0069

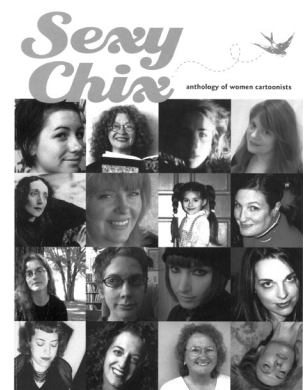

Schutz Diana (ed.)

Sexy chix: anthology of women cartoonists

Milwaukee: Dark Horse Books, 2006. - 100p.: ill.
ISBN 1-59307-238-4

De 'sexy chix' uit de titel slaan voor een keer nu eens niet op de (vaak stereotiepe) vrouwelijke personages die menige strip bevolken, maar op de vrouwelijke stripauteurs en cartoonisten die voor deze bundel tekenden. Onder hen heel wat gevestigde namen, maar ook nieuwkomers. Zeer divers van stijl en inhoud, geven de verschillende bijdragen een beeld van de variatie in artistieke visies van hedendaagse vrouwelijke tekenaars in de Verenigde Staten.

CARTOONS/ CARTOONISTEN/ VERENIGDE STATEN/ BLOEMLEZING
Q/0127

Smid Gioia (samenst.)

Voor de vrouw maar voor haar niet alléén...:
Fiep Westendorp in de krant

Amsterdam: Meulenhoff, 2006. -160p.: ill.
ISBN 90-290-7841-3

'Voor de vrouw (maar voor haar niet alléén...)' luidde de kop van een vrouwenpagina die vanaf 1948 bijna twintig jaar lang elke donderdag in het dagblad Het Parool heeft gestaan. Redactrice Wim Hora Adema was de drijvende kracht achter deze rubriek, waaraan bekende namen als Harriët Freezer, Hedy d'Ancona, Mies Bouhuys en Hella S. Haasse hebben meegewerkt. Naast de typische huis-, tuin- en keukenonderwerpen, was er op de pagina ook aandacht voor literatuur en cultuur, voor problemen van vrouwen op de arbeidsmarkt of de last van het huishouden. In de jaren zestig kregen ook emancipatie, vrouwenbeweging en feminisme steeds meer aandacht. De vrouwenpagina was altijd voorzien van illustraties en Fiep Westendorp, alom bekend als illustrator van de boeken van Jip en Janneke van Annie M.G. Schmidt, speelde hierin een centrale rol. Haar illustraties gaven de vaak serieuze artikelen een vrolijke en relativerende ondertoon. In dit boek wordt het illustratiewerk van Fiep Westendorp voor Het Parool in kaart gebracht.

MEULENHOF

Voor de VROUW

*maar voor
haar niet
alléén...*

Fiep Westendorp in de krant

CARTOONISTEN/ ILLUSTRATOREN/ KRANTEN/ VROUWENPAGINA/ NEDERLAND/
WESTENDORP FIEP

GII 3M/0010

Stichting Amazone (samenst.)

Comix: 20 Europese cartoonistes

[Amsterdam]: Uitgeverij De Wekker: Stichting Amazone,
[1984]. - ill.
ISBN 90-71136-02-7

In maart 1984 - tijdens de hoogdagen van de tweede feministische golf - werd in Amsterdam de internationale cartoon- en striptentoonstelling 'Eurocomics' georganiseerd, waarop deze publicatie is gebaseerd. Het ging om een presentatie van uitgesproken feministisch geïnspireerde cartoons., samengebracht door de Nederlandse Stichting Amazone die zich toeleide op het organiseren van tentoonstellingen rond vrouwen in de beeldende kunsten. In het boekje vinden we onder meer cartoons van Jo Nesbitt (zie elders in deze lijst) en Franziska Becker, sinds 1977 de huiscartooniste van het Duitse feministische maandblad Emma.

CARTOONS/ FEMINISTISCH/ BUNDEL
Q/0031